

Др. В. Щурат

ДВІ
СТАРОРУСЬКІ ПОВІСТІ
ПРО
СВ. О. НИКОЛАЯ

Накладом і Друком
Канад.-Укр. Видавничої С-ки
590 Прічард Евню, Вініпег

Др. В. Щурат

ДВІ
СТАРОРУСЬКІ ПОВІСТІ
ПРО
СВ. О. НИКОЛАЯ

Накладом і Друком
Канад.-Укр. Видавничої С-ки
590 Прічард Евню, Вініпег

Святой О. Николай Чудотворецъ

ДВІ СТАРОРУСЬКІ ПОВІСТІ ПРО СВ. О. НИКОЛАЯ.

Память св. О. Николая є нині дуже сильна на Русі, скрізь, як вона широка і далека. А таксамо сильна була вона вже 900 літ тому назад. Ледви минуло 90 літ від охрещення Русі, а вже наші предки могли казати до чужинців: "Прийди в Русь і подиви ся, що нема міста ані села, де не було би многих-премногих чудес св. О. Николая". А говорено у нас так тоді, коли в римокатолицькій Церкві що-йно починали св'яткувати память великого чудотворця; говорено так на Русі вже тоді, коли не установлений ще був католицькою Церквою празник св. О. Николая. Тоді що-йно перенесено його мощі з Мир Ликійських в італійське місто Бар (1087). Аж в три роки потім взято їх знову з тамошньої Преображенської церкви і уміщено в новім, збудованім на честь св. Николая величавім храмі під мраморним престолом. Тоді саме, в 1090 р. на пам'ятку того другого перенесення мощів великого Святителя уста-

новила римо-католицька Церков той празник, який і ціла Русь до нині обходить. Почала-ж вона обходити той празник зараз від його установа, бо вже від 1091 року.

Може знайдець ся межн нами де хто, що покиває головою, коли таке вчує; може йому не помістить ся в голові, як могли наші предки, котрі приймали християнство з Царгорода, приймати в себе празник установлений Римом. І такий скаже, що воно може не правда, бо православна Русь не могла приймати римо-католицького празника. А такий було воно так; не инакше, лиш так, як кажемо. Відки-ж воно прийшло до того? Відси, що наші предки в тім часі, коли в Римі установавали празник св. О. Николая, то є в р. 1090, ще не визнавали вповні роздору поміж Церквою східною а західною; не визнавали того роздору, а бодай не мали в своїм серци тої вражди, з якою відносять ся нині члені східної Церкви до римо-католиків. І можна се сказати не лиш про руський загал, не тільки про той простий народ, що то, мовляв, на нічим не розуміє ся. Як цілий народ, так думали також його духовні провідники, руські владики. Бо-ж на Руси не простий народ установав за приміром римо-католицької Церкви празник св. О. Николая; у-

становив той празник на бажанє своїх вірних управитель київської митрополії, переяславський єпископ Єфрем.

Той Єфрем, заки зістав переяславським єпископом і управителем київської митрополії, був черцем, приймивши постриженє з рук Прп. Антонія Печерського. Тому, що Прп. Антоній Печерський постриг його против волі київського князя Ізяслава, йому прийшло ся перенести за те не одну прикрість, а сам Єфрем мусів на якийсь час вибратися з Київa аж до Царгороду.

В Царгороді Єфрем перебув звиш 15 років (1055—1073). В тім часі списував на порученє Прп. Теодозія Печерського Студийський устав для київських черців. В тім самім часі займали ся в його серци перші іскри горячої любови для того сьв. О. Николая, в честь котрого судило ся йому пізнійше установити сьвітлий празник, обходжений торжественно дня 9. мая, і зложити Службу (стрихири і канони), співану на Руси до нині.

В запалї любови для Сьвятителя Єфрем почав вчитувати ся в житє і чудеса його, що вже в пятім столїтю по Христі були списані по грецьки. Читаючи, він задумав передати їх своїм братам на Руси, почав їх перекладати на руське. Але мало йому було того, що списали

про свв. О. Николая Греки. Єфрем почав розпитувати в Царгороді поміж людьми, що вони знають про свв. Чудотворця. Не одного він тоді наслухався, бо про чудеса свв. Николая вміла розказувати найменша дитина. Деякі з тих незаписаних чудес Єфрем записав сам у свою книжку, а коли вернув на Русь і став єпископом та управителем київської митрополії, то й тоді ухо його ловило кожду вість, яка з італійськими купцями приходила на Русь з того Бару, що весь гомонів славою чудес великого Святителя.

Правдоподібно купці з Бару перші принесли на Русь і вість про те, що римокатолицька Церков установила в пам'ять свв. О. Николая празник. Отже та вість і ті численні чудеса, про які завдяки Єфремови вже широко розповідалося на Руси, були причиною, що й тут, всего один рік пізнійше ніж в Барі, установлено празник свв. О. Николая. Велика в тім, розуміється, була й заслуга Єфрема, бо він як митрополит зробив се на власну руку, не оглядаючись на Царгород, де такого празника не було і де йому, як постанові, що вийшла з Риму, могли бути протівні. Але не мало причинилися до того і два чудеса свв. О. Николая, які мало-що перед тим стали ся в самім Києві. Єфрем,

котрий в Царгороді списав з грецького по руськи жите і чудеса сьв. О. Николая, доповнивши їх своїми записками, в Київі мав знову дещо записати. І він записав два нові київські чудеса. Записав їх так гарно, так докладно а так просто і щиро, що читаючи кожний ними мусить любити ся. Здаєть ся що Єфрем в писанє своє вложив тепло любови для сьв. Чудотворця, яке носив у своїм серци, бо з його писаня те тепло переносить ся в душу читача. Передати тепло свого чувства другому чоловікови може тільки майстер слова, талановитий писатель. Отже і той Єфрем, що списав грецькі і руські чудеса сьв. О. Николая, засвідчив ними не лиш свою любов для Єго особи, але і свій писательський талант. Для тих двох причин подамо нині нашим читачам те, що про сьв. О. Николая записав Єфрем у Київі. Нехай нині при невмирущій памяти сьв. О. Николая оживе і память першого почитателя його на Руси.

1. Утоплена дитина.

По-правді, Божими словами треба би говорити, про сю хвалу Його, яку Він сотворив, не тільки за життя многі чудеса діючи, але й по смерті. Хто не по-

дивуєть ся, почувши дивні чудеса? Бо не лиш в одній землі, ані в одній області, але скрізь по сьвіту повно чудес сьв. Николи. Іди до Греків — там дивують ся їм; і між латинниками чудують ся; і в Сирії хвалять ся ними; і по всій землі Николи дивують ся. Прийди в Русь і подиви ся, що нема міста, ані села, де не було би многих, премногих чудес сьв. Николи. Але і се вам скажу. Стало ся чудо в місті, в Києві.

Прийшов день сьв. Мучеників Бориса і Гліба; йшло множество людей зі всіх міст і сіл на празник сьв. Мучеників. Один чоловік в місті Києві мав велику віру для сьв. Николи і для сьв. Мучеників Бориса і Гліба. Сів у човен і поїхав до Вишгорода поклонити ся гробови сьв. Мучеників Бориса і Гліба. Поставивши сьвічі і фіміям і просфори на честь празникови, поклонивши ся і увеселивши ся духовно, вертав ся в свояси з радістю. І коли він ще плив по ріці Дніпрі, жена його, тримаючи дитину на руці задрімала і впустила дитину в воду. І утопила. Отець почав рвати волосє на голові, говорячи: "Горе мені сьв. Николаю! Чи на те я велику віру мав для Тебе, щоб Ти не зберіг моєї дитини від утоплення? Хто буде наслідником моему добру? Кого навчу сьвітлу память творити Тобі,

моєму Заступникови? Кому розповім ласку Твою велику, яку Ти пролив на цілий сьвіт і на мене убогого? Ту дитину, що утопила ся, хотів я виховати примірно, оголошуючи їй Твої чудеса, щоб і по смерті я міг похвалити ся, що мій плід творить пам'ять Сьвятителя Николи. Але по правді, Сьвятителю, не мені Ти пакість зробив, а собі. Борзо вже минеть ся Твоя пам'ять в моім домі, бо я старий і жду свого кінця. Колиб Ти був хотів спасти, то спас би а то сам сотворив Ти утоплене, бо не виймив з води мого єдиного сина. Чи гадаєш, що я не знаю про Твої чудеса? Хто вибавив трох людей від смерті? Хто вибавив Агрікового сина від Сарацинів? Хто із дна моря виймив чоловіка, що в одну хвилию знайшов ся в своїй хаті? А цнші безчисленні чудеса, яких людський язик не може вповісти? Але, Отче сьвятий, бачиш, я вірю, що всьо Тобі можливе, що лиш захочеш. Та мої беззаконня вже переважили; ниї я зрозумів і пізнав се, бо похибив я, впивши ся тугою. • Колиб я був сохранив заповіди Божі непорочно, то все сотворіне мені покорилось би, як Адамови перед його гріхом в раю. А так всяке готворіне против мене стає: вода потопить і звір розідре і змявкусить; блискавка палить, птахи роз-

ривають, скот розлючений копає ногами, люди смерть завдають, хліб даний нам на поживу нераз і через горло не перейшовши набавляє смерті — все з допусту Божого. А ми єства розумні, наділені душею і сотворені на образ Божий, не можемо і при здоровім розумі удержати ся перед нашим Творцем. Але сьв. Отче Николаю, не прогнівай ся на мене. Так много зважив ся я наговорити, та не трачу надії на спасенє моє, бо в Тобі маю помічника.”

А його жена рвала собі волосє і била ся в голову.

І так вони доплили до міста і увійшли до свого дому пожурені. І коли настала ніч, скорий на поміч всім, що призивають сьв. Николу, Архирей Христов, сотворив чудо, якого з давен-давна не бувало. В ночі з ріки приніс утоплену дитину і положив єї на хорах сьв. Софії здоровісеньку.

Прийшов час утрєні. Паламар увійшов до церкви і почув дитячий голос на хорах. Станув і довго роздумував, хто міг би пустити дитину на хори? І пішов до реєнта і почав з ним сварити ся. І сказав реєнт: ”Не знать, що кажеш”. А паламар сказав: “Таки я тебе перелапав — діти кричать на хорах!”

Реєнт настрашив єя, взяв сьвічку і пішов до замку. І побачив, що замок

ненарушений. А дитячий голос чув. І оба вийшли на хори і побачили дитину, як лежала мокра перед образом сьв. О. Николая. Не знаючи, що стало ся, сказали се митрополитови. А митрополит, відправивши утренью післав на торговицю розпитати, чия дитина лежить на хорах сьв. Софії. І збігли ся всі міщани, дивуючи ся, звідки взяла ся дитина на хорах мокра.

І прийшов батько дитини подивити ся на чудо. І побачивши, пізнав єї. Сам собі не вірячи, пішов до своєї жени і сказав їй все за порядком. А вона зараз і вилаяла свого мужа. “Чому — каже — не розумієш чуда сьв. Николи, яке нераз вже сотворив?” Побігла чим скорше, пізнала свою дитину і не зважаючи на неї, припала до образу і жаліслими словами голосила, молячи ся. А чоловік осторонь стояв зі страхом, проливаючи сльози. Люди вчувши, збігли ся подивити на чудо і ціле місто збігло ся, славлячи Бога і сьв. Николу. А митрополит сотворив празник, себ то на память сьв. Николи, славлячи Пресьв. Тройцю, Отця і Сина і сьв. Духа, нині і присно і во віки вічні. Амінь.

2. Несловний Половчин.

Оповім вам, братя, инше чудо св. Николи. А ви не лїнуйтеся, і вислухайте.

В тімже місті Києві був чоловік праведний, що мав велику віру і любов для сьв. Николи. Не знати вже за що сидів у нього Половчин цілий рік закований.

Одного дня каже йому господар: “Дочки хочеш сидіти в мене? Дай за себе викуп а пущу тебе в землю твою”. На те каже йому Половчин: “Коли мене пустиш, принесу тобі викуп і дам; колиж мене держим, не маю що дати”. Господар сказав йому: “Дай за себе поруку, то пущу тебе в землю твою.” Половчин же каже йому: “Ти знаєш, пане, що нема такого, хто поручив би за мене.” Сказав йому господар: “Хочеш, щоб я дав поручити за тебе сьв. Николі?” Половчин каже йому: “Пане, скажи мені, хто то є Никола, бо його не знаю”. Господар завів його до церкви сьв. Николи, показав йому образ сьв. Николи і сказав: “Хочеш, щоби я тебе пустив за його порукою?” “Половчин каже: “Пане, ще й як хочу і все зроблю, що скажеш.” Мав на мисли, що й так він нічим є на Руси. О велика віро чоловіка того, що уповав на сьв. Николу! Як він не завагався, пускаючи Половчина в землю його і не подумав навіть, чи принесе він йому окуп, чи ні, але дав йому і коня свого і все, що треба на дорогу і пустив його

в свояси, одно тільки кажучи: “Брате Половче, а не зломив слова тому, перед котрим зобовязав ся привезти свій викуп. Коли зломив слово, памятай собі, не буде тобі де сховати ся перед рукою того сьв. Николи.” Половчин же каже йому: “Пане, не зломлю слова, але привезу тобі все, що тобі вишен.” Так і розійшли ся.

Половчин радів їдучи. Говорив собі, посьмішкуючись: “На правду, нема розуму в того Русина, що увільнив мене за порукою того образа — якогось Николи. Що він мені може зробити? Коли я його бачив у церкві, то ще бояв ся трохи, а нині не виджу його, ані він мене не узрить; не бою ся його, не привезу викупу тому християнинови.”

Так собі думаючи, приїхав у свою землю і розповів своїй родині, як пустив його господар, увільнивши за порукою образа — якогось Николи. Вони сказали йому: “Справді дурний господар твій, що увільнив тебе за порукою того образа. Бо що він тобі може зробити? Се вже ти дома еси, і ти його не бачиш, ні він тебе не бачить.”

І так жив без боязни і не дав викупу за себе богобоязному чоловікови тому, але так говорив, як свої йому говорили: “Дурний Русин той, що пустив мене за порукою образа. Образ не може прий-

ти до мене. Колиб він мене був пустив за порукою якого чоловіка, то він прийшов би і з лихвою здер би все з мене.”

І так жив без всякої боязни, на радощах. Та по кількох днях явився йому істинний, неложний і нехибний помічник християнам, архиерей Христов Никола і сказав йому: “Друже, чи знаєш мене?” Половчин же каже йому: “Не знаю, хто ти і відки.” І каже йому сьв. Никола: “Приятелю, а чи не я то поручився за тебе? було тобі привезти викуп християнинови тому, в котрому сидів ти в залізах. Чогож отягаєшся? Чому не везеш викупу за себе? Кажу тобі, вези викуп за себе християнинови тому! Коли не повезеш, узриш біду свою! Буде тобі від мене!”

Се сказавши сьв. Никола, зробився невидимий. А Половчин подумав собі і каже: “Я собі думав, що образ не може прийти до мене, а тут нині явився мені чоловік сей так, як він намальований на тім образі, що йому дав християнин поручитись за мене. Либонь се той ручитель образ обернув у чоловіка того. Коли не повезу викупу за себе християнинови тому, готов зробити мені що, явившися. А може то лиш який привид?”

Таке сказавши Половчин, не сказав родині своїй, що видів, але гадаючи, що

все минуло ся і вже не вернеть ся, почав пити і забув за все.

Одного разу сів на коня поїхав на поле. Явив ся йому в друге сьв. Никола, звалив його з коня і потелепав ним, кажучи: “Не казав я тобі, ледащо, завези викуп християнинови тому, що увільнив тебе за мою порукою. Було тобі зараз везти викуп за себе! А ти забув за власне слово. І се ще раз тобі кажу, май змилуванє, завези викуп за себе християнинови тому. Коли не повезеш скоро по сїм другім моїм приході, побачиш, що тобі буде від мене.”

Таке сказавши, сьв. Никола зробив ся невидимий. А Половчин, зміркувавши, що то не мара, але істинний ричитель його, сів на коня і поїхав домів з мислю в серци, щоб повезти викуп за себе християнинови тому. Бо й таки добре почув на собі другий прихід сьв. Николи. Та приїхавши домів, знову не сказав нічого родині своїй. І знову пустив ся на пиятику і на гулятику. Тай забув за все. Гадав собі, що воно минуло ся і нічого йому не буде, так як і нині гадає собі не один християнин. Коли прийде на нього слабість або біда, він молить ся Богу і Сьвятим Його, кличе на поміч духовних і черців і бггомільців і каже їм: “Добродії, моліть ся, щоб помилував мене Бог.” Колиж через

них помилює його, тоді він забуде їх, ба ще допікає їм, а на убогого богомольця не хоче й подивитись, неначеб уже й смерть поборов — зовсім так, як той поганин Половчин. Коли потрутив ним сьв. Никола, тоді настрашив ся, але коли не являв ся кілька днів, тоді й забув.

Аж раз якось, по кількох днях, випали збори половецьких князів. І вельможі зіхали ся многі. Той Половчин і собі приїхав. Колиж сидів на кони з приятелями своїми, явив ся в третє сьв. Никола невидимо. Скинув його з коня, всім на очах почав ним трясти, кажучи: "Не сказав я тобі, окаянный, завези викуп за себе християнинови тому, що всю журбу свою з теплою вірою зложив на мене. І як я можу дивити ся на його журбу, коли ти, безумний Половчине, не памятаючи на поруку, яку я дав за тебе, не подумав завезти викупу за себе! Диви ся, чого ти собі напивав."

Бо й чудо було, братя, дивити ся на його муку. Бо раз він падав стрімголов, другий раз підкинуло ним від землі і знов гепнуло о землю, а часом голову його вігнуло між ноги, а все невидимо мов дубиною била його сила сьв. Николи. І так ледви живого оставив його. А всі, що стояли коло нього, розбігли ся. Він же лежав як мертвий.

Переказали родині за його погибель. Родина приїхала. Взяли тільки-що живого. Много днів лежав і не міг говорити. А потім, мов зі сну збудившись, розповів родині своїй все, як було: як явив ся йому сьв. Никола в перше і в друге, а се вже і в третє, і що говорив йому, і як бив його. Вони-ж вислухали і сказали: "Хтож такий безумний, як ти, щоб видівши таке і перший раз і другий, та нам не сказати. Ми бо чули від тебе, що сякому-такому дав поручити ся за тебе християнин. А то він дав поручити ся за тебе Богови руському". Він же каже: "Чи я вам не казав, що не самому Богови руському, але дав мене за порукою сьвятителя Його Николи, намальованого на образі. Той мені явив ся три рази і мучив мене, кажучи: "Завези викуп за себе християнинови тому, що увільнив тебе за порукою мою." Вониж сказали йому: "А хіба не знаєш, що великий Бог руський і дивні чудеса творить не тільки сам Він, але і сьвяті Його. Бо коли біда прийде на них від нас, то вони кажуть: за гріхи наші Бог нам не помагає. Нехай би поміг Він їм, то і ноги нашої не осталося би. А ти, безуме, не побояв ся Бога руського і учителя свого? Диви ся чого собі напивав. Коли не повезеш викупу за себе в Русь християнинови то-

му, то геть іди від нас, сам собі гинь, щоб ми з тобою не погибли.”

І він покаювався. Вже й не чекав дальшого. Казав слугам своїм зібратися скоро, стадо коний казав вибрати з табуна свого, щоб вистало на викуп. І ще казав мале стадце коний вибрати на презент для ручителя свого, щоб його вже не мучив і не гнівав ся на нього за те, що зломив слово.

І так Половчин той скоро почвалав з кіньми тими до сьв. міста Київа платити викуп за себе і молити ручителя свого. Колиж дочвалав до міста, не їхав наперед до того господаря, де сидів у зелізах, але поїхав до церкви сьв. Николи, де Він ручив ся за нього. І злізши з коня шмат перед церквою, пішки, йшов, женучи перед собою те мале стадце коний.

І прийшовши до церкви, побачив образ сьв. Николи, що поручив ся за нього і три рази явив ся йому з землі його. І впавши перед образом сьв. Николи, так говорив: “Не муч мене, господине Николаю! збрехав я, господине, перед тобою; аж нині, господине, привіз я мій викуп так, як ти мені наказав у моїй землі, явивши ся мені три рази таксамо, як нині Тебе бачу на сій іконі. А се Тобі, господинові мому, мале стадце коний за поруку. Хотів я

зломити слово, та не на добро мені вийшло.”

І тут він оставив мале стадце коний коло церкви сьв. Николи, а сам пігнав більше стадо коний господареві своему за викуп. І прийшовши, поклонив ся йому і сказав: “Се, пане, я привіз тобі викуп за себе. Бери своє. А в ручителя свого я вже був.” І оповів йому все, що робив з ним сьв. Никола, як йому три рази явив ся і як його мучив.

Здивував ся господар його і жахнув ся в серци, почувши за преславні чудеса. І взявши все в нього, що було за ним, встав і пішов до церкви сьв. Николи. Впав перед образом скорого помічника і заступника і многі сльози зронив, прославляючи милосерде його, кажучи: “Що принесу Тобі, сьвятителю Божий, за те все, що Ти мені вчинив, не достойному-служі своему? Бо Твоїми дарами я збогатив ся. Бо Ти, маючи ширину царства небесного, і нам відтам дари роздаровуєш. Але ми се Тобі приносим: “Дивуємо ся Твоїй ласці, хвалимо Твої щедроти, величаємо Твоє заступництво!”

І довго помоливши ся в церкві Сьвятого, пішов до свого дому, скликав своїх приятелів і сусідів і сказав їм: “Радуйте ся мені, бо виявив ласку свою на мені убогим архиерей Христов Нико-

ла.” І розповів їм за порядком все, що зробив Половчин. Вони-ж всі як один віддали хвалу і сказали: “Дивен Бог в святих своїх творяй чудеса святими своїми.” А побожний той муж справив чесно празнік сьв. Пикколи — всеночне. А сьвящеників і черців посадив до обіду і убогим роздав милостиню.

Ми-ж, братя, чувши чудо Сьвятого в землі руській, стараймо ся угодити Богу; не погордив бо людьми, які що-йно пізнали Його, заки набрали пізнання, що належить кланяти ся Тройци в єдинім Божестві і бачити образ воплочення Його і чесної Матіри Його і иньших Сьвятих Його — того, що ризу дарував, якою осьвятили ся всі кінці землі, за помочю Сьвятих, а найбільше сьв. О. Николая, теплого заступника. Бо нема чоловіка, що призвавши імя Господне, не був би вислуханий. Сам бо Господь був би вислуханий. Сам бо Господь каже: “Просіть а дасть ся вам, шукайте а знайдете, стукайте а отворить ся вам.” Сказав бо Господь своїм ученикам: “Се, що я творю і ви творіть”. Нічим бо иньшим не наслідуюєм Господа свого, як не покорою і смиренєм, постом і терпінем. Бо Аильно вислухував призиваючих Його не лиш тоді, коли на землі покривдженім помагав і з біди ви зволяв тих, що молили ся до Нього. Він

і нині, тим що стають перед Його престолом, не гаїть ся в поміч прийти. Бо коли з цілою душею і зі всею мислю, сердечними очима звернемо ся до Нього, тоді скоро при нас Він знаходить ся. Тим більше, коли молитву і мольбу принесем Йому. Він же не отягає ся з великою ласкою, насичаючи нас; колиж молилось, скоро знаходить ся при нас, помагаючи, всякі біди від нас відганяючи. Надтож ми і заступника маючи і хранителя і оборонця і пастиря і учителя, даного нам від Бога, повинні єсмо, братя, велику щирість і любов мати для Сьвятителя. Сьвятую пам'ять Його сьвітло празнуймо, з трепетом і радостю, сподіючи ся ласку від Нього получить. А не могучи віддячити ся за все, що приймили ми від Нього, віддаймо нашому помічникови бодай те, що можемо — молитву і спів принесім до церкви, щоб Він, завсїгди помагаючи нам в короткім віці сїм, поміг нам і в тім безконечнім віці, коли станемо нагі, покірні, дряхлі трепетні перед судом Божим, молячи єдиносущну, рівносильну Тройцю в трех особах, Отця і Сина і сьвятого Дуга, все і нині і присно і во віки віків. Амінь.

Смерть св. Апостола Петра.

ШИРИМ АПОСТОЛЬСТВО — МОЛИТВИ.

Як добра є та наша мати, сьв. католицька Церков! Ой вдячність їй належить ся від нас. В своїм духовнім житю, все що маєш, йде від неї. Она перша стояла при твоїй колисці, з ненависної дитини зробила тебе дитиною Божою. Кормила тебе своєю наукою, коли в родинний стан ти вступав; посвятивала тебе своїм благословенєм, коли ти захорював; лічила і потїшала тебе, коли в гріх впав, єднала тебе з небесним Отцем і на смертельній постели тебе відвідувала і до самого гробу йшла за тобою. Але ту ще не кінець. Єї любов сягає дальше, дальше поза сам гріб. Через сотки літ до кінця сьвіта в молитвах і в своїх сьвятих Жертвах згодуює за тебе і поминає покійну твою душу. За те велику вдячність і любов повинен ти оказувати тій матери сьв. католицькій Церкві. Чи не правда?

А в який спосіб можна їй оказати

любов? Ріжні преріжні є способи до сего, але не є кождий для кождого. Не можеш пером в руці боронити її краси, її слави, її науки; не можеш словом голосити правди Божої, не можеш сповняти великих і тяжких діл; так маєш під рукою иньший спосіб, щоби оказати вдячність і любов сьв. Церкві.

Одно є можливе кождому, а те і ти потрафиш. А щож то такого? То молитва. Нею найбільшу окажеш любов сьв. Церкві, нею відвдячиш ся їй.

Сьв. Церков, так сказатиб, молитвою жне. Як рання роса для цвїту і для деревини, так молитва є потрібна для сьв. Церкви. Без неї сьв. Церков занидіє, не принесе овочу не богато причинить ся до слави Божої. А се знали добре перші християни. Коли на сьв. Духа чекали в Єрусалимі, то всі разом з Матерію Божою довго тревали на молитві. А коли їх переслїдували, коли їх на смерть провадили, то молитвою боронили ся. А коли перший папа сьв. Апостол Петро дістав ся в темницю, в неволю, тоді перші християни сейчас збирають ся на молитву, нею остерігають Христового Намісника від нещастя і чудесним способом стягають з небес Ангела, що розв'язує окови Петра і виводять єго з темниці. Тому сьв. Апостоли в своїх листах до вірних коли пи-

**Сьв. Сьвященомученик Йосафат
Архієпископ Полоцкій**

сали і просили їх о поміч з небес, все повтаряли: "Братіє, молити ся о нас" (Сол. V, 25), а робили се тому, бо знали, що самі нічого не можуть, если Бог не поблагословить.¹

А не дармо молили ся. Молитва їх була найкрасшим апостолованем. Через неї сьв. Церков украсила ся сьв. Мучениками, сьв. Ісповідниками; за неї зацьвила сьв. віра, любов, невинність і то серед загального зіпсуття і переслідування поган. Через молитву побіджала в тих часах сьв. Церков своїх ворогів, через молитву її сила була більшою від сили некольних ворогів, а ті погани, що наставали на сьв. Церков, не згубили її, а лиш себе затратили.

А тепер що? Тепер маєш про-образ тих давних перших християнських часів. Як широка земля, всюди борба між старими християнами а новими поганами, всюди підняв голову антихрист, всюди хоче він погубити сьв. католицьку Церков. Настають вороги на сьв. віру, нищать Христові установи, жите родинне перемінюють в жите зьвірят, насмівують ся з чеснот, зтягають на сьвіт неволю, в неволю взяли самого Христового наместника Папу римського і замкнули его в его власнім домі. В католицькій Церкві тепер велика тревога, її грозить погибель.

Ну — але славити Бога і в теперішних тяжких часах повстали проти тої грози пекла відважні борці неустрашимі Апостоли, католицькі єпископи і священники. Вони не устають в борбі, словом і пером відпирають ворожі напади, але сили їх без Божої помочи слабі. Аби їх праця аби їх заміри принесли добрий овоч, потреба, аби їх працю скріпляла молитва всіх вірних. А се наш обовязок. Як в борбі за вітчину одні несуть оружжє, другі достарчують їм зброї і поживи, иньші ратують зраних борців, так само і в тій війні і за сьв. Церков одні мусять наукою, то письмом поконувати ворога, а другі є обовязані їм помагати, обовязані приєднувати для їх праці Боже благословенє.

Спільна молитва дуже є потрібна для Христових жовнірів. Через неї їх оружжє стане острійшим, через неї поконають ворога і сьв. Церкві привернуть свободу. Тому треба аби що день по всіх селах і містах вносила ся молитва до небесного Отця, треба щоби до того

Апостольства, котрє має задачу упрошувати для сьв. Церкви благословеня, вступали що раз то нові члени, аби громада Апостолів була більша, щоби скорше могла наступити побіда для сьв. католицької Церкви.

